

ספר
דף על הדף
על מסכת יומא

פרק ראשון

דף ב' ע"א

בטעם קריאת שם מסכתא זו העוסקת בעניני יום הכיפורים בשם "יומא" עיין במהרש"א בחידושי אגדות שכתב על שם שיום זה הוא יום המיוחד בשנה.

ועיין בילקוט שמעוני (תהלים קלט) על הפסוק (שם טז) ימים יוצרו ולו אחד בהם ר' יהושע אומר שס"ה ימים הן וליחידו של עולם אחד מהם כו' זה יום הכפורים, ואיתא בשם אדמור"י בעלז שישנו שם קרי וכתוב ולו אחד בהם, ולא אחד בהם, שעל ידי יוה"כ שמיחד האדם יום א' בשנה להקב"ה להתכפר על עוונותיו, עי"ז לא אחד בהם לא נשאר לו כלום מכל השנה, ועוונותיו פורחים, והרי הוא כנוול מחדש.

בביאור עץ חיים על המשניות כתב שמטעם זה נקרא יומא, כי יום זה כולו יום הוא בתשובה ובתפלה בלילה וביום, משא"כ שאר הימים חושך הם. ועפ"י זה ביאר החתם סופר בדרשות (ח"א ו' ב') הפסוק (משלי י' יא) יראת ד' תוסיף ימים ושנות רשעים תקצורנה, דפתח בימים ומסיים בשנים, דהצדיקים הם מוסיפים ימים, שלילה כיום יאיר אצלם במצוותיהן ובמעשים טובים שלהם.

★★

כתב הגאון ר' יוסף ענגיל זצ"ל בספר גליוני הש"ס (ר"ה כא.) דממה שנקראת מסכתא זו "יומא" סתם, משמע דגם יום הכיפורים נקרא סתם "יומא" (עי' ר"ה כא.), ויש לזה טעם על פי המאן דאמר בבראשית רבא עה"פ ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד, יום אחד היינו יום הכיפורים, וי"ל דכיון דיוה"כ מרומז ביום הראשון שבעולם שפיר איקרי סתם יומא, וכדמצינו במצות מילה שקרויה "אמירה" סתם הואיל דקדמה לשאר אמירות כדמבואר ברש"י בשבת (קל) ד"ה שש אנכי.

★★

במשנה: שבעת ימים וכו'.

כתב בשפת אמת כאן דבר חידוש: אפשר הא דתנן שבעת ימים ולא שבעה ימים, לומר דכל הז' ימים מצוה א' הן, ואם לא הפרישוהו ביום א' תו ליכא מצוה דהפרשה כלל, כדכתיב כאשר עשה ביום הזה, א"כ דווקא הפרשת שבעה הוי מצוה ולא פחות, עכ"ל.

ובהא דדייק לה השפ"א מהלשון שבעת, יש לציין לספר לב שמחה לברית מילה שמביא, כמו שהגיד כ"ק אאמוז"ל שבכל מקום דכתיב שלושת שבעת שמונת וכו' הכוונה על כל הזמן, כל הימים שבהם. וכן במילה כתי' שמונת ימים וגו',